

LAUSUNTO LUONNOKSESTA LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA

USKOT-foorumi – Uskontojen yhteistyö Suomessa

USKOT-foorumi kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista. USKOT-foorumi edustaa kristinuskoa, juutalaisuutta, islamia, buddhalaisuutta ja myöhempien aikojen pyhiä. USKOT-foorumin näkökulma liittyy uskonnonvapauden toteutumiseen erityisesti muslimien ja juutalaisten keskuudessa.

Muutos: Eläinten teurastusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että eläin olisi aina tainnutettava ennen verenlaskua. Muutos koskisi paitsi uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teuras- tustapaa, myös yksityiskäyttöön teurastettavaa siipikarjaa.

Taustaa: Omantunnon- ja uskonnonvapaus (2, 18 ja 26 artiklat)

21. Toimenpiteet sen varmistamiseksi, että uskonnolliset vähemmistöt voivat saada elintarviketuotteita, jotka vastaavat heidän uskontoon perustuvia ruokavaliorajoituksiaan.

Kolme näkökulmaa uuden lain suhteesta uskonnonvapauteen

1. Esityksen perustuslainmukaisuudesta

Hallituksen esityksessä laiksi eläinten hyvinvoinnista ehdotetaan eläinten teurastusta koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että eläin olisi aina tainnutettava ennen teurastusta. Muutos koskisi paitsi uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa että yksityiskäyttöön teurastettavaa siipikarjaa.

Esityksessä kiellettäisiin verenlaskun aloittaminen ennen kuin eläin on asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu kyseisen eläinlajin tainnutukseen tai lopetukseen soveltuvalla menetelmällä. Nykyisessä laissa sallitaan uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan tainnuttamisen kanssa samanaikaisesti. Esityksen mukaan teurastettava eläin olisi aina tainnutettava ennen verenlaskun aloittamista.

Ehdotuksen hyväksyminen tarkoittaisi sitä, ettei uskonnollisella tavalla toteutettu teurastus, juutalaisten kosher-ruokavalion mahdollistava shechita- teurastustapa ja muslimien halal, olisi enää mahdollista.

Em. perusteella esityksen eläinten teurastusta koskeva säännös olisi ristiriidassa Suomen perustuslain 11 §:n kanssa, jonka mukaan jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Uskonnon ja omantunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa.

2. Esityksen suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin

Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (SopS 18 ja 19/1990) eli Euroopan ihmisoikeussopimus on Suomessa saatettu voimaan lailla. Siten sopimuksen määräykset ovat sovellettavissa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa laintasoisina.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen artiklassa 9 § 1 säädetään jokaiselle kuuluvasta oikeudesta uskonnonvapauteen:

Jokaisella on oikeus ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen. Tämä oikeus sisältää vapauden vaihtaa uskontoa tai uskoa ja vapauden tunnustaa uskontoaan tai uskoaan joko yksin tai yhdessä muiden kanssa julkisesti tai yksityisesti jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartaudentarjoituksissa ja uskonnollisin menoin.

Ihmisoikeussopimuksen artiklan 9 § 2 mukaan:

Henkilön vapaudella tunnustaa uskontoaan tai uskoaan voidaan asettaa vain sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa yleisen turvallisuuden vuoksi, yleisen järjestyksen, terveyden tai moraalien suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

3. Eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009

Asetuksen johdanto-osassa todetaan:

Direktiivillä 93/119/EY säädettiin tainnutusta koskevasta poikkeuksesta teurastamossa tapahtuvan uskonnollisen teurastuksen yhteydessä. Koska jäsenvaltioiden erilaisista olosuhteista johtuen uskonnolliseen teurastukseen liittyvät yhteisön säännökset on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä eri tavoin ja koska kansallisissa säännöissä otetaan huomioon näkökohtia, jotka menevät tämän asetuksen tarkoitusta pidemmälle, on tärkeätä, että ennen teurastusta tapahtuvaa eläinten tainnutusta koskeva poikkeus säilytetään niin, että kullekin jäsenvaltiolle jätetään kuitenkin tietty määrä toimivaltaa. Näin ollen tässä asetuksessa kunnioitetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 10 artiklassa vahvistettua uskonnon vapautta ja oikeutta tunnustaa uskontoa tai vakaumusta jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartaudentarjoituksissa ja uskonnollisin menoin.

Teurastus ilman tainnuttamista edellyttää tarkkaa kurkun leikkaamista terävällä veitsellä, jotta eläimen kärsimys olisi mahdollisimman vähäistä. Lisäksi jos eläimen liikkumista ei mekaanisesti rajoiteta leikkaamisen jälkeen, veren poistuminen todennäköisesti hidastuu, mikä pitkittää kärsimystä tarpeettomasti. Naudan-, lampaan- ja vuohensukuiset eläimet ovat yleisimmät tällä menettelyllä teurastettavat lajit. Ilman tainnutusta teurastettavien märehäntijöiden liikkumista olisi sen vuoksi rajoitettava yksittäin ja mekaanisesti.

Esityksen eläinten teurastusta koskeva säännös olisi ristiriidassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 10 artiklan kanssa.

Yhteenveto: Lakiehdotuksen hyväksyminen olisi muslimeille ja juutalaisille signaali siitä, ettei heidän uskonnollista vakaumustaan kunnioiteta ja etteivät he kuulu, ainakaan pysyvänä osana, suomalaiseen yhteiskuntaan. Lakimuutos vaikeuttaisi olennaisesti heidän uskonnonharjoitustaan ja rikkoisi uskonnonvapautta.

Helsingissä 28.12.2021

Pia Jardi, USKOT-foorumin puheenjohtaja

Katri Kuusikallio, USKOT-foorumin toiminnanjohtaja

